

דף עזר ללימוד הדבר-מלכות • פרשת נשא

חידוש והתחדשות בתורה

שמהווה אותו בכל רגע נסתר ממנו.

לעתיד לבוא כשיהיה לו יתברך דירה בתחתונים, יתגלה בעולם שיש לו בורא, "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה", יתגלה כח העצמות המהווה את הכל. לכן הנבראים לא ירגישו עוד נפרדים מהקב"ה, אלא כל מציאותם תזעק שאין עוד מלבדו.

כאשר כח ההתהוות אינו נרגש בעולם, והוא מרגיש מציאות נפרדת, הוא לעולם ישאר בגדר תחתונים. כאשר יתגלה שהקב"ה הוא המהווה את הכל, התגלות זו תורגש בשווה בכל העולמות, ויתבטל ההבדל בין עליונים ותחתונים.

שעה שמלך המשיח בא. הנה זה בא (ס"א). אלו ציטוטים מפסוקים ומאמרי חז"ל המדברים על התגלות משיח קודם הגאולה בפועל, כאשר משיח נגלה לישראל ומבשר להם על הגאולה בקרוב. כמבואר ומובא פעמים רבות בשיחות אד"ש מה"מ באותה תקופה [ראה קונטרס בית רבינו שבבבל הע' 38. ועוד].

בשיחה זו מבאר שהתגלות זו כבר היתה, מלך המשיח הופיע ובשר על הגאולה.

מבנה השיחה:

פתיחה. חג השבועות הוא זמן התחדשות בתורה (סעיפים א-ב).

השיחה נפתחת בציון העובדה ששבת זו מהווה המשך ומשלימה את עניני חג השבועות, שעניניו העיקריים מתן התורה לבני ישראל, ועל ידי זה בירור העולם ותיקונו. ובכל שנה מתחדשים ענינים אלו (ס"א).

ומוסיף ומבאר ענין ההתחדשות בתורה, שהקב"ה נותן את התורה בכל יום מחדש, ובני ישראל מקבלים אותה בחיות ותענוג כדבר חדש ממש. התחדשות זו היא אמנם כל יום, אך המשכה הכללית היא בחג השבועות וממנה נמשך על כל השנה (ס"ב).

הביאור המרכזי. שבת שלאחר שבועות היא זמן חידושים בתורה (סעיפים ג-ד).

מדייק שהשבת שלאחר חג השבועות צריך להיות בה הוספה, ענין חדש, יותר מאשר חג השבועות עצמו (ס"ג).

ומקדים לבאר ההבדל בין התחדשות – שאותו דבר שקבלנו כבר נמשך מחדש, לבין חידוש – שמתגלה דבר שלא נתגלה מעולם (ס"ד). ואז מבאר, שחידוש תורה היינו שמתגלים הענינים הנעלמים שבתורה, ותורה חדשה היא גילוי הענינים הכי נעלמים. וזהו גם ענין חידוש העולם, שעל ידי התורה מתגלה החיות האלקית שבבריאה, ועל ידי התורה החדשה מתגלה כח העצמות המהווה את הבריאה "שמים חדשים וארץ חדשה אשר אני עושה" (ה"ה). ומסיים שכשם שעיקר התורה יתגלה רק לעתיד לבוא ב"תורה חדשה", כך עיקר הכח האלקי שבעולם יתגלה רק לעתיד לבוא ב"שמים חדשים" (ס"ה).

ומסכם הענין, ששבועות ענינו **התחדשות בתורה** ובעולם, והשבת שלאחריו ענינה **החידוש בתורה** ובעולם שיהיה בנאותנו האמיתית (ס"ו).

הקשר לתאריך (סעיפים ה-ז).

לאחר שביאר נקודת הענין – גילוי התורה חדשה והשמים החדשים – ממשך ומקשר נקודה זו לעניני התורה שבשבת זו:

בפרשת השבוע רמזו ענין החידושי תורה ותורה חדשה (ס"ז). וכן על ענין השראת השכינה בעולם, חידוש בעולם (ס"ח). וכן בכמה ענינים בפרשה רמזו אחדותם של ישראל, שהיא הדרך לגילוי התורה החדשה והשמים החדשים (ס"ט). גם בפרק א' בפרקי אבות רמזוים שלשת ענינים אלו, חידוש התורה וחידוש העולם על ידי אחדותם של ישראל (ס"א). וגם בתוכנו של יום שבת קודש זה רמזוים שלשה ענינים הנ"ל (ס"ב).

ימות המשיח (סעיפים ז-י).

מבאר מעלתה המיוחדת של תקופתו, ובשתיים: א. בדורנו סיימנו לצחצח הכפתורים, ב. והדגשה יתירה בשנה זו – תנש"א – שעומדים כבר בשעה שמלך המשיח בא. ואם כן כעת ממש זהו הזמן לגילוי התורה חדשה (ס"ג). והוראה מזה לפועל כהכנה לגילוי התורה חדשה, להוסיף התחדשות וחידושים בתורה (ס"ד). ויהי רצון שכן יהיה תיכף ומיד כפשוטו ממש (ס"ט).

רקע לשיחה:

מדי שבת קודש עורך הרבי מלך המשיח שליט"א התוועדות בשעה 1:30. בשבתות הקיץ כשהיום ארוך ההתוועדות נגמרת בעוד היום גדול, והקהל מתפור לביתו.

בחגים, מתחיל הרבי את ההתוועדות לעת ערב קודם השקיעה וההתוועדות נמשכת אל תוך מוצאי החג. בהתוועדות יש סדר קבוע של ניגוני רבותינו נשיאנו, ולאחר ברכת המזון והבדלה מחלק הרבי 'כוס של ברכה' לכל הקהל. כך הסדר בראש השנה, שמחת תורה, סעודת משיח באחרון-של-פסח, וחג השבועות.

באותה שבת פרשת נשא תנש"א היתה התוועדות כפולה, ההתוועדות הרגילה כמדי שבת, והתוועדות פתאומית נוספת בסגנון יום-טוב. כשעה קלה קודם השקיעה כאשר 770 כבר היה די רק מאדם, ירד אד"ש מה"מ בפתאומיות לזאל הגדול והורה על התוועדות, בהתוועדות ניגנו את ניגוני רבותינו נשיאנו "אתם ננעל את קץ הגלות", ותוכן השיחות היה על הגאולה שכה קרובה, והנה כעת זהו הזמן הכי מוכשר והכי מסוגל לגאולה האמיתית. לאחר סיום ההתוועדות חילק הרבי כוס של ברכה לכל הקהל (ראה הערה בסוף השיחה. וראה יומן מפורט בהמשך הדף).

השיחה שלפנינו נערכה מהדברים שנאמרו בשתי ההתוועדות, ועיקר הדברים שנאמרו בהתוועדות השניה נכנסו בסעיף יג בשיחתנו.

התוכן הכללי של השיחה הוא לבאר את ענינו של יום השבת לאחר חג השבועות, היום בו הגיע הזמן לגילוי תורה חדשה מאתי תצא, היום בו הגיע הזמן לגילוי האלקי הנעלה ביותר בכל הבריאה.

נקודות מרכזיות בשיחה:

תורה ועולם. התחדשות וחידוש (ס"א ואילך). השיחה אמנם נאמרת בהמשך לחג השבועות והנושא המרכזי שלה הוא לכאורה התורה, אך מתחילת השיחה ולכל אורכה מדגיש שוב ושוב את פעולת התורה על העולם. העולם עומד על התורה, במתן תורה ובחג השבועות בכל שנה מתווסף בקיום ויציבות העולם, ולעתיד כשתתגלה התורה החדשה יהיה חידוש גם בעולם.

בשיחה מבאר באריכות את ההבדל בין התחדשות לחידוש, ומסכם שבחג השבועות בכל שנה מתחדשת התורה ונעשית התחדשות העולם, לעתיד לבוא תתגלה תורה חדשה ואז יהיו שמים חדשים וארץ חדשה. ובוה עיקר הביאור השיחה, מהם השמים החדשים והארץ החדשה שיהיו לעתיד.

[שים לב וראה כיצד לאורך השיחה חוזרת על עצמם נקודות אלו. ההבדל שבין התחדשות לחידוש, וכפל החידוש – בתורה ובעולם. באמצע השיחה (ס"ג) מתחיל לדבר גם על ענין אחדותם של ישראל, ומשם ואילך גם נקודה זו חוזרת על עצמה שוב ושוב].

חיות והתהוות. כח העצמות. עליונים ותחתונים (ס"ה-י). הקב"ה מהווה כל נברא מאין ליש. הקב"ה גם משפיע חיות לכל נברא. בחיות הנבראים יש חילוקי דרגות, בצומח יש יותר חיות מהדומם, ובחי יש יותר חיות מהצומח, ובעולמות העליונים יש יותר חיות מהעולמות התחתונים. כיון שהקב"ה משפיע לכל נברא חיות שונה המתאימה לו

[לחידוד הענין: הנשמה מחיה את הגוף, אך לא מהווה אותו. הגוף חי מהנשמה, אך לא קיים ממנה. לעומת זאת הקב"ה מחיה את כל העולם, והוא גם זה שמהווה אותו בכל רגע מאין ליש. העולם חי מהקב"ה, ומבלעדיו אין לו כל מציאות].

בתנאי (אגרת הקודש ס"ט) מבואר שהאפשרות לברוא יש מאין היא רק כח עצמותו יתברך שהוא בעצמו ברא את כל הנבראים העליונים והתחתונים מאין ליש. כח זה נמצא בשווה בכל הנבראים. החיות האלקית שבעולם, היא רק הארה מועטת מכוח הגדול, ולכן יכול להיות בה התחלקות ושינוי מנברא לנברא.

האמת היא שכל הנבראים מציאותם אינה אלא כחו הגדול של הקב"ה ממנו הם התהוו. אם הנבראים היו מודעים לכך, הם היו בטלים לחלוטין להקב"ה. אך כיון שהקב"ה רוצה שהנבראים ירגישו עצמם כמציאות נפרדת מהקב"ה, לכן הסתיר את עצמו כביכול, ונטע בעולם את ההרגשה שהוא קדמון, היה מאז ומתמיד. כך נהיו הנבראים התחתונים, שאינם מרגישים את האמת האלקית שהוא לבדו ברא את הכל מאין ליש, וכל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו. העולם אמנם יכול להרגיש ולהכיל את החיות האלקית שבו, אך אינו יכול להכיר באמת בכח ההתהוות האלקית שמקיימת את כל מציאותו. כח העצמות

מושגים בשיחה:

ימי התשלומין (ס"א). כשישראל עלו לרגל לבית המקדש היו צריכים להביא כל אחד קרבן 'עולת ראייה', אותו היו מקריבים בחג השבועות עצמו או בשבעת הימים שלאחריו. ימים אלו נקראים 'ימי התשלומין'.

המושג 'תשלום' יכול להתפרש בשני צורות, כהשלמת ענין שהיה חסר, או כהוספת שלימות יתירה. הפירוש הפשוט בענינו הוא שבימים אלו אפשר להשלים את הקרבנות שהחסירו בחג, אך בשיחה מבואר שימים אלו מוסיפים שלימות יתירה על החג.

ארץ יראה ושקטה (ס"א). הקב"ה התנה תנאי עם מעשה בראשית, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. לכן עד מתן תורה הארץ יראה שמה תחזור לתוהו ובוהו, וכיון שקבלו ישראל את התורה שקטה הארץ.

דיוטגמא (ב"ט). מכתב מהמלך, דבר מלכות.

גאולת פורים (ס"ה). כשמרדכי סיפר לאסתר על מזימת בגתן ותרש, "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", וכך נרשם המעשה בספר הזכרונות, ומכך צמח הנס כשבאותו לילה גורלי נזכר אחרושו שמרדכי הציל את חייו ושלו את המן להרכיבו על הסוס. מכך לומדת המשנה שהאומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

בשיחה מבואר שכשם שגאולת פורים היתה גאולה חלקית, כדברי הגמרא (מסכת מגילה) שגם לאחר הנס "אכתי עבדי אחשוורוש אנו" [= עדיין עבדי אחשוורוש אנחנו], כך גם הגאולה שעל ידי החדושי תורה בזמן הזה היא גאולה חלקית.

תענוג (ס"ח). על פי הקבלה, כח התענוג שייך לדרגת הכתר. כשם שכתר הוא מעל הראש, כך התענוג הוא למעלה מהמוחין חכמה בינה ודעת. לימוד התורה בעיקרו קשור עם המחשבה, אך ישנו ענין עמוק יותר, שהלימוד יהיה מתוך תענוג, ואז מתחדשים בתורה ענינים חדשים.

בכל המקום אשר אזכיר את שמי (ס"ט). בגמ' (מסכת סוטה) מפרשים פסוק זה, בכל המקום אשר אבוא אליך וברכתך שם אזכיר את שמי, כלומר שבבית המקדש בו הקב"ה מתגלה לעם ישראל, שם אפשר לברך ברכת כהנים בשם המפורש. בשיחה מבואר פסוק זה כפשוטו, שבכל מקום בעולם יהיה גילוי אלקות של שם המפורש. כפי שיהיה לעתיד.

יחידה (ס"ט). חמשה שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה חיה יחידה. היחידה היא הדרגה העליונה הקשורה ומיוחדת עם הקב"ה (יחידה - שקשורה ליחיד ומקבלת ממנו). עצם הנשמה הנמצא בכל ישראל בכל מצב, ולכן יהודי יהיה תמיד קשור עם הקב"ה. בחינת היחידה שווה בכל היהודים, לכן הקב"ה ציווה למנות את כל בני ישראל אחד אחד, למרות שכביכול ישנו אחד ש"שווה" יותר ואחר ה"שווה" פחות, כיון שמצד היחידה כולם שווים..

גורל (ס"א). הגורל מורה על פעולה שלמעלה מטעם ודעת, בחירה בענין מסויים בלי סיבה שעל פי שכל או רגש. לכן הגורל הוא משל על ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה שמצד בחינת היחידה, התקשרות שלא על פי שכל או רגש, אלא התקשרות עצמית.

יגדיל תורה ויאדיר (ס"א). פסוק זה מוזכר בחז"ל בשני הקשרים. א. מותר למלמד תינוקות להתיישב בשכונתו של מלמד תינוקות אחר, למרות שהוא ממעט בפרנסתו, משום יגדיל תורה ויאדיר. ב. גם מי שכבר יודע את התורה כולה, בכל זאת יש לו להמשיך ללמוד "ודרוש וקבל שכר", משום יגדיל תורה ויאדיר.

הכל מודים בעצרת דבעיני נמי לכם (ס"ג). בתורה נאמר על החגים "עצרת לה' אלקיך", ו"עצרת תהיה לכם". "עצרת לה' אלקיך" משמעו יום תפלה והתעלות רוחנית, "עצרת תהיה לכם" משמעו יום הנאה גשמית. ונחלקו חכמי ישראל בענין זה, האם מותר לצום ביום טוב וכו'. אך הכל מודים שבחג השבועות מוכרח להיות ה'לכם', ההנאה הגשמית, בכדי להראות שאנו שמחים בקבלת התורה ומחבבים אותה.

בשיחה מפרש מאמר חז"ל זה על דרך הרמז, ככפנים.

לחביבותא דמלתא:

ראוי לציין ולהדגיש את ס"ג בשיחה, שם אומר - לראשונה בשיחה מוגהת - שעומדים כבר בשעה שמלך המשיח בא, ומדבר על ביאת המשיח כדבר שבהווה.

ולהעיר, שבשיחה אומר שהשעה שמלך המשיח בא היתה בחודש ניסן תנש"א. ובדבר - מלכות אחרי-קדושים הע' 126 מקשר התגלות משיח עם שנת הצד"ק שלו. והדברים משלימים זה את זה, כיון ששנת הצד"ק הרי התחילה בחודש ניסן תנש"א.

נקודה נוספת:

בשיחה (ס"ב) מוזכרים דברי המדרש "שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו.. לא יהי' בעיניך כדיוטגמא ישנה.. אלא כחדשה".

וידוע בקרב חסידים, שבלימוד הדבר-מלכות מודגש במיוחד הענין של "היו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו". כי כשלומדים על בשורת הגאולה שהנה זה בא, מובן בפשטות שאי אפשר ללמוד זאת כענין שנאמר לפני ח"י שנים, אלא מוכרחים להבין שהדברים נאמרים ליום זה בו אנו לומדים את השיחה, שבימים הזה משיח בא.

ויומתק, שתרגומה המדוייק של המילה 'דיוטגמא' הוא 'דבר-מלכות'!

לחדודי: עיין בסעיף ג' בשיחה ותדקדק בלשונו. ותראה כיצד כבר בשאלה רמוזה התשובה שבסעיף ז.

תיאור ההתוועדות הפתאומית. ש"פ נשא ה'תנש"א

קטעים מיומנו של התי' יוסף ש' לנדא

לאח"כ סימן אד"ש בידו הק' שרוצה לעלות לבימת התפילה. הקהל זו מסביב ואד"ש עלה במדרגות לבימה כשהסידור בידו. בינתיים חיפשו סטענדר ולא הי' ושולחן גם לא הי', רק השולחן שעליו מחלק אד"ש את הדולרים עמד ע"י בימת התפילה למטה בצד. העלו מיד את הכיסא לבימה, והניחוהו ממש בקצה המדרגות שבקצה הבימה, לכיוון הקהל.

אד"ש התיישב על הכיסא פתח את הסידור ואמר שינגנו "בני היכלא", פניו הק' היו מאוד רציניות ואמר בני היכלא. כשסיימו לנגן הסתובב שמאלה להריב"ק בתמיחה: מה גמרו כבר לנגן? ואז המשיכו שוב לנגן את הבכא האחרונה בניגון הנ"ל.

אח"כ סגר את הסידור והניחו ע"ג המעקה של המדרגות בפניה למעלה וסימן בתנועות לאלה שטיפסו ע"ג השולחנות, שירדו למטה. סימן כך כמה פעמים לכל הכיוונים והחל באמירת שיחה.

בתוך הדברים אמר שינגנו את ניגוני רבותינו נשיאינו "און מיט די ניגונים וועט מען פארשליסן דעם גלות" [=ועם ניגונים אלו נענעל את הגלות].

בשיחה השני' הדגיש כשאמר: "הנה זה משיח בא, וכבר בא!" אחרי השיחה השניה החל אד"ש לנגן ניגון הקפות לאביו ז"ל.

.. בינתיים החל הריל"ג לתכנן איך לסדר את ה"כוס של ברכה" על גבי בימת התפילה והוחלט עם וועד המסדר על סידור מסויים. כשסיים אד"ש ברכת המזון, אמר הריל"ג לאד"ש שאולי תהי' החלוקה כאן (ע"ג בימת התפילה), אך אד"ש שלל זאת, שאיך יעברו ע"ג הספסלים וכו'. ואד"ש אמר שהוא יחלק כוס של ברכה למטה (במקום שמחלק דולרים).

ההתוועדות הסתיימה ב-10:15.

לאחר מעריב (אותה התפלל הרבי במקום הקבוע) עשה אד"ש הבדלה (כשעומד על בימת התפילה ופניו לעבר הקהל), וירד למטה והחל לחלק כוס של ברכה.

כשעבר ר"ש ש' קונין, עשה אד"ש תנועות עידוד לעברו ריבוי פעמים (בכלל עודד אד"ש את השירה יותר מהרגיל).

החלוקה הסתיימה ב-12:51, אד"ש אמר "ויתן לך" ויצא לאחר שהתחיל לנגן "כי בשמחה". אח"כ יצא מחדרו ל"קידוש לבנה".

קטע מיוחד מהשיחה הבלתי-מוגהת

ויה"ר שנראה תומ"י איך שצנזמה מתוועד עם כל יהודי, "בכל מקום אשר אזכיר את שמי", שאז "אבוא אליך וברכתך" - המשכת כל הברכות עד לגאולה האמיתית והשלימה ביום שכולו שבת ומונוחה לחיי העולמים.

נערך - בדרך אפסר - על ידי מערכת הערות התמימים ואנ"ש בית משיח-770 מופץ על ידי איגוד תלמידי הישיבות 770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד